

แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

Guidelines for the Investigation and Suppression of Drug Trafficking Network on Social Media

พร้อมพงษ์ สนิทกลาง¹
Prompong Sanitklang¹

Received: 23 May 2025; Revised: 22 September 2025; Accepted: 27 September 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ 2) เสนอแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมายที่มาจากการคัดเลือกไว้แบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 21 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนปราบปรามยาเสพติด ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และผู้ให้บริการภาคเอกชน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคด้านการอำพรางตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคด้านการสืบสวนเส้นทางการเงิน ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ ปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการ และปัญหาและอุปสรรคด้านการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน 2. แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ข้อเสนอแนะทางการสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยี ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย และข้อเสนอแนะด้านการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน องค์ความรู้ใหม่ คือ แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ประกอบด้วย การสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน การประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง การรวบรวม

¹ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ; Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
Corresponding Author, E-mail: prompongsanit@gmail.com

ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน การวางแผนจับกุมเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ และการวางแผนจับกุมเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: เครือข่ายการค้ายาเสพติด; สื่อสังคมออนไลน์; แนวทางการสืบสวนปราบปราม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems and obstacles in investigating and suppressing drug trafficking networks on social media. 2) to propose guidelines for the investigation and suppression of drug trafficking networks on social media. This study utilized qualitative research with the in-depth interview research method, 21 key informants who were drug enforcement agents, criminology and criminal justice experts, information technology experts, and private sector service providers. They were recruited using purposive sampling participated in semi-structured interviews. And qualitative data analysis through content analysis.

The research findings are as follows: 1. The problems and obstacles in investigating and cracking down on drug trafficking networks on social media include issues related to anonymity on social media, problems and obstacles in tracing financial pathways, legal issues, human resource issues, budgetary issues, issues with tools and equipment, management issues, and issues with cooperation between the public and private sectors. 2. The approaches to investigating and cracking down on drug trafficking networks on social media include suggestions for investigation and evidence collection, suggestions related to personnel, budgetary suggestions, suggestions for equipment and technological tools, management suggestions, legal suggestions, and suggestions for cooperation between the public and private sectors. The new knowledge is that the approach to investigating and cracking down on drug trafficking networks on social media involves fact-finding and evidence collection, data coordination between relevant government agencies and the private sector, gathering facts and evidence, planning arrests of drug trafficking networks on social media, and planning the apprehension of drug trafficking networks on social media.

Keywords: Drug Trafficking Network; Social Media; Investigation and Suppression

บทนำ

ยาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญของโลกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงระหว่างประเทศ แม้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนของหลายประเทศจะพยายามกำหนดมาตรการในการควบคุม ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติด ก็ยังเป็นความท้าทายของแต่ละประเทศทั่วโลกอยู่ตลอดมา ในปี พ.ศ. 2565 มีการจับกุมเมทแอมเฟตามีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยยึดของกลางได้ถึง 151 ตัน โดยผู้ค้ายังคงส่งยาเสพติดจำนวนมาก ผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและตอนเหนือของประเทศไทย ทำให้บริเวณดังกล่าว มีการสกัดกั้นที่เข้มงวด กลุ่มผู้ค้าจึงปรับเปลี่ยนเส้นทางการเคลื่อนย้ายยาเสพติดปริมาณมาก ผ่านทางตอนกลางของเมียนมาไปยังทะเลอันดามันโดยใช้เส้นทางเดินเรือเพิ่มขึ้น จึงทำให้สถานการณ์ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง โดยพบ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มขึ้น มีการจับกุมคดียาเสพติด จำนวน 258,629 คดี จำนวนผู้ต้องหา 266,726 คน ยึดของกลางยาบ้า 504.61 ล้านเม็ด เฮโรอีน 604.15 กิโลกรัม และไอซ์ 12,561.41 กิโลกรัม สามารถยึดอายุดีทรีพียูสินผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด รวมจำนวนมูลค่าทรัพย์สิน 11,003 ล้านบาท และมีผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาจำนวนมากถึง 130,560 ราย และพบว่า เป็นผู้เสพยาบ้ามากที่สุด ร้อยละ 78.10 รองลงมาคือ เฮโรอีน ร้อยละ 5.52 ผีน ร้อยละ 5.20 และไอซ์ ร้อยละ 4.60 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าและอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 62.07 นอกจากนี้ยังพบการใช้ยาเสพติดและวัตถุ ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทแบบผสมหลายชนิดหรือที่เรียกว่า Drugs Cocktail ซึ่งกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดประเภทนี้มีความเข้าใจผิดว่าเป็นยาที่ใช้เพื่อความสนุก ไม่เป็นอันตราย หรือไม่มีผลข้างเคียงร้ายแรง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

ในปัจจุบัน ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการเชื่อมโยงโลกออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกัน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบการติดต่อค้าขายยาเสพติดที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการค้าจากตลาดออฟไลน์สู่ออนไลน์ โดยใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้า และทำให้ผู้เสพสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น และเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการเปิดเผยตัวตนของผู้ค้า อีกทั้ง สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการตัดสินใจให้กับผู้ซื้อมากขึ้นอีกด้วย เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้ขายสามารถยกระดับการตลาดให้ดีขึ้นได้ด้วยการใช้ ภาพวิดีโอ และข้อความที่ดึงดูดใจเพื่อกระตุ้นความอยากซื้อให้กับผู้เสพ การปรับเปลี่ยนรูปแบบและขนาดของบรรจุภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย รวมถึงการแบ่งขายยาเสพติดในปริมาณที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้เสพเลือกซื้อได้ตามจำนวนเงินที่ตัวเองมี เมื่อยาเสพติดเข้าถึงผู้คนได้ง่ายมากขึ้นก็ส่งผลให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบการค้ายาเสพติดทางตลาดออนไลน์ ผู้เสพสามารถเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ขายรายย่อยหน้าใหม่ ซึ่งทำให้มีการขยายเครือข่ายผู้ค้า

ได้ครบคลุมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้ขายมีการปกปิดตัวตน (Anonymous) โดยใช้บัญชีปลอมหรือบัญชีอวตาร ทำให้ยากหรือไม่สามารถเชื่อมโยงมาถึง ผู้ค้าหรือตัวผู้ส่งยาเสพติดได้

ปัญหาการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้สร้างผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมไซเบอร์ กล่าวถึง เป็นอาชกรรมที่ผู้กระทำผิดในพื้นที่เครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น (Mariam & Florian, 2019) รูปแบบการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ มีลักษณะการกระทำผิดแตกต่างจากการค้ายาเสพติดในรูปแบบเดิมที่ผู้ค้ากับผู้เสพติดต่อซื้อขายกันโดยตรง มาเป็นการค้ายาเสพติดโดยอาศัยช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อซื้อขายกัน เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ช่วยปิดบังอำพรางตัวตนให้กลุ่มเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดเหล่านี้ หลบพ้นจากการสืบสวนปราบปรามของเจ้าหน้าที่โดยปกติแล้ววิธีการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การใช้สายลับ การสะกดรอยติดตาม การล่อซื้อ เป็นต้น ด้วยวิธีการที่กล่าวมานี้อาจจะยังไม่เพียงพอต่อการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีองค์ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ที่จะพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลจากสื่อสังคมออนไลน์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเชื่อมโยงของเครือข่ายการค้ายาเสพติด การเก็บพยานหลักฐานจากสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อนำไปสู่การจับกุมกลุ่มผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กนิษฐา ไทยกล้า (2566) พบว่า เครือข่ายส่วนใหญ่เป็นการโพสต์ขายรายย่อยมากกว่าการขายส่ง และนิยมใช้วิธีการจ่ายเงินแบบเก็บเงินปลายทางมากที่สุด และ Boehnke, Loupos & Gu (2023) พบว่า แพลตฟอร์มดิจิทัลได้ปฏิวัติวิธีการลักลอบค้ายาเสพติดที่เกิดขึ้น ผู้ค้ายาเสพติดยุคใหม่ใช้แพลตฟอร์มเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่เข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง นอกจากนี้ นทนนท์ นามประเสริฐ (2566) ยังพบว่า การสืบสวนคดีฉ้อโกงออนไลน์มีแนวทางคล้ายกันกับคดีอาญาทั่วไป เพียงแต่ขั้นตอนการสืบสวนหาข้อมูลผู้กระทำผิดมีความล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจโดยตรงในการสืบค้นข้อมูล จำเป็นต้องมีการประสานงานจากหน่วยงานหรือองค์การภายนอก อีกทั้งจำนวนคดีฉ้อโกงออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีจึงลดน้อยลง ควรมีหน่วยงานเฉพาะที่สามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์การภายนอกได้ โดยตรงและการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่จะทำให้การสืบสวนคดีฉ้อโกงออนไลน์มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจน Sanden et al. (2022) พบว่า มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนที่อายุน้อย เนื่องจากปัจจุบันมีสื่อสังคม หลายแพลตฟอร์ม ผู้ใช้จะเลือกใช้งาน จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการสืบสวนปราบปรามการค้ายาเสพติดในรูปแบบเดิม แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการสืบสวนปราบปรามการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 21 ท่าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนปราบปรามคดียาเสพติดจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหน่วยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยระดับบริหาร จำนวน 1 ท่าน และระดับปฏิบัติที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) จำนวน 3 ท่าน, เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) จำนวน 3 ท่าน, เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (บช.ก.) จำนวน 3 ท่าน, เจ้าหน้าที่จากกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) จำนวน 3 ท่าน และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จำนวน 3 ท่าน

1.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านต่าง ๆ จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 1 ท่าน, ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านกฎหมาย จำนวน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 ท่าน

1.3 กลุ่มผู้ให้บริการภาคเอกชน จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 1 ท่าน และผู้ให้บริการขนส่งเอกชน จำนวน 1 ท่าน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นจากผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย เพื่อพิจารณาก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ซึ่งมีชุดคำถามทั้งหมด 3 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ แบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์, สถานการณ์การค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์, ปัญหาและอุปสรรคในการ

สืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ และข้อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการ แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์, ปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ และข้อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

2.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้บริการภาคเอกชน แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์, ปัญหาและอุปสรรคในการประสานการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ และข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ กฎหมาย ระเบียบ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถามในลักษณะปลายเปิด (Open-Ended Questions) เนื่องจากคำถามแบบนี้สามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนแนวคำถามได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ทั้งในด้านถ้อยคำในการสนทนาและลำดับการใช้คำถามก่อนหลัง แต่ก็ยังคงรักษาแนวทางการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเพื่อความครบถ้วนครอบคลุมในเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด บนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

1.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการอำพรางตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการซื้อขายยาเสพติดบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ส่วนมากเป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อยกับกลุ่มผู้ค้ารายกลาง โดย

จะใช้วิธีการอำพรางตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ยากต่อการสืบสวนปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การอำพรางตัวตนพรางตัวบน Web 1.0 คือ การใช้งานอินเทอร์เน็ตในลักษณะข้อมูลด้านเดียว (One-way Communication) มีลักษณะเป็นเว็บบอร์ด (Web board) คนร้ายจะตั้งกระทู้และโพสต์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อสร้างความน่าสนใจ เมื่อกลุ่มเป้าหมายเห็นโพสต์ดังกล่าว ก็จะเข้าไปติดต่อพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นจนนำไปสู่การติดต่อซื้อขายยาเสพติดในที่สุด วิธีการอำพรางตัวตนของคนร้ายจะใช้เครือข่ายส่วนตัวเสมือน สร้างการเชื่อมต่อเครือข่ายส่วนตัวระหว่างอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะปิดบังเลขที่ไอพีที่แท้จริงของเพจที่โพสต์ค้ายาเสพติด

รูปแบบที่ 2 การอำพรางตัวตนพรางตัวบน Web 2.0 ซึ่งเป็นการติดต่อแบบ 2 ทาง (Two-way Communication) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), X, อินสตาแกรม (Instagram), ไลน์ (Line) เป็นต้น ผู้ค้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ในลักษณะเป็นบุคคลนิรนาม (Anonymous) ด้วยวิธีการใช้บัญชีอวตาร (Account Avatar) โดยการไม่ใช้รูปโปรไฟล์ที่เป็นรูปของตนเอง แต่จะใช้รูปโปรไฟล์ที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้และใช้นามแฝงตั้งเป็นชื่อบัญชีผู้ใช้เพื่อปกปิดตัวตน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการสืบสวนเส้นทางการเงิน

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจุบันคนร้ายนิยมใช้บัญชีม้าทำธุรกรรมทางการเงินมากกว่าจะใช้บัญชีธนาคารของตนเอง โดยคนร้ายจะพยายามอำพรางเส้นทางการเงินโดยใช้บัญชีม้าหลายแถว รวมถึงการใช้สกุลเงินดิจิทัล ในการซื้อขายยาเสพติด โดยนำเทคโนโลยีที่เรียกว่าบล็อกเชน ด้วยการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายผ่านการเข้ารหัสทางคอมพิวเตอร์แบบบล็อกเชน ทำให้ข้อมูลการทำธุรกรรมระหว่างบุคคล มีความปลอดภัยและปกปิดตัวตนได้มากกว่า การทำธุรกรรมผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินปกติ จึงทำให้การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับเส้นทางการเงินมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

1.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แพลตฟอร์ม สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งานอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนมากและส่วนใหญ่เป็นแพลตฟอร์มของต่างประเทศ ซึ่งหลายแพลตฟอร์มที่ไม่มีสำนักงานหรือตัวแทนให้บริการตั้งอยู่ในประเทศไทย จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อส่งมอบข้อมูลบางอย่างที่อยู่ในความครอบครองของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์เหล่านั้น อาทิเช่น ข้อมูลการสมัครบัญชี อีเมล IP Address หมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการจัดเก็บข้อมูลของผู้ใช้งานในประเทศไทย เพื่อความสะดวกต่อการตรวจสอบข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด ซึ่งหากฐานข้อมูลไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ในประเทศไทย ก็จะส่งผลทำให้กระบวนการสืบสวนข้อมูลของเจ้าหน้าที่เกิดความล่าช้าได้

1.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่ายังมีไม่เพียงพอ อีกทั้ง ยังไม่มีแนวทางอย่างเป็นทางการในการเพิ่มอัตราของบุคลากร เพื่อมาทดแทนบุคลากรที่จะเกษียณอายุราชการในอนาคต รวมทั้งปัญหาด้านองค์ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับบุคลากร

1.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดสรรงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือ ที่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย เครื่องมือบางชนิดเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่จากต่างประเทศ ซึ่งบางครั้งไม่ได้เป็นการจัดซื้อเพียงครั้งเดียวแล้วใช้งานได้ตลอด ต้องมีการต่ออายุการใช้งาน หรือที่เรียกว่า “การต่อ License” ในแต่ละครั้ง อาจต้องใช้งบประมาณเทียบเท่ากับราคาจัดซื้อครั้งแรก หากผู้มีอำนาจในการจัดสรรงบประมาณขาดความเข้าใจตรงจุดนี้ ก็อาจจะมองว่าเป็นการสิ้นเปลืองหรือซ้ำซ้อนกัน ส่งผลทำให้ไม่ได้การจัดสรรงบประมาณดังกล่าวในครั้งถัดไป เครื่องมือทางเทคโนโลยีนั้นก็จะไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อีกต่อไป

1.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดหาเครื่องมือและเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นต่อการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างยิ่ง หากไม่ได้รับการจัดสรรอย่างรวดเร็ว เมื่อเวลาผ่านไปเทคโนโลยีนั้นก็จะมีล้าสมัยไปด้วย อีกทั้งเครื่องมือเทคโนโลยีบางชนิด มีราคาสูงเกินกว่าศักยภาพของหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดในระดับพื้นที่ จะจัดหามาใช้งานในหน่วยงานเองได้

1.7 ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีหลากหลายหน่วยงานจึงขาดความเป็นเอกภาพในการจัดการกับปัญหา อีกทั้ง มีกลุ่มผู้ค้าที่อาศัยช่องทางจำหน่ายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้แนวทางการจัดการกับปัญหาการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์นั้น แตกต่างไปจากการค้ายาเสพติดในรูปแบบเดิม หน่วยงานที่รับผิดชอบเองยังขาดแนวทางการจัดการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

1.8 ปัญหาและอุปสรรคด้านการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนยังมีแนวทางไม่ชัดเจน ทำให้หน่วยงานเอกชนไม่สามารถสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างถูกต้อง อาทิเช่น ข้อมูลผู้ใช้บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลธนาคาร ข้อมูลการขนส่ง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านต่าง ๆ ในประเด็นแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ มีประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน

2.1.1 บัญชีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้วิธีการสืบสวนจากปลายทางแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) มายังตัวผู้ค้ายาเสพติด โดยเจ้าหน้าที่ควรบันทึกโพสต์หรือหน้าเพจนั้นไว้ แล้วติดต่อขอข้อมูลจากทางแพลตฟอร์ม ซึ่งหลายแพลตฟอร์มมีช่องทางสำหรับการติดต่ออยู่แล้ว โดยข้อมูล ประกอบด้วยการสมัครบัญชีใช้งานบนสื่อสังคมออนไลน์ IP Address ที่ใช้สมัคร อีเมลที่ใช้สมัคร หมายเลขโทรศัพท์ที่ใช้สมัคร IP Address ที่ใช้งาน เป็นต้น หลังจากที่ได้ข้อมูลต่าง ๆ แล้วจึงดำเนินการสืบสวนติดตามจากร่องรอยที่ได้รับมาจากทางแพลตฟอร์มกลับไปยังตัวผู้ค้ายาเสพติดผ่านการประสานข้อมูล IP Address กับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลของผู้ลงทะเบียนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

2.1.2 แนวทางการสืบสวนเส้นทางการเงิน จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสืบสวนข้อมูลเจ้าของบัญชีมาผ่านการประสานข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินและข้อมูลการเปิดบัญชีกับทางธนาคาร รวมถึงภาพจากกล้องวงจรปิดในจุดที่มีการนำเงินออกไป เพราะข้อมูลที่ได้อาจจะเป็นตัวผู้ค้าเองหรือผู้รับจ้างกดเงิน หรือหากมีการนำสกุลเงินดิจิทัลมาใช้ในการซื้อขายยาเสพติด สุดท้ายแล้วผู้ค้ายาเสพติดก็จำเป็นต้องแลกสกุลเงินดิจิทัลกลับมาเป็นเงินตราที่สามารถใช้งานจริง เจ้าหน้าที่ควรดำเนินการประสานข้อมูลการทำธุรกรรมกับผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัลเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้ทำธุรกรรม

2.1.3 แนวทางการสืบสวนกระบวนการขนส่งยาเสพติด จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสืบสวนกลับไปยังต้นทางการส่งยาเสพติด เพื่อให้ทราบว่ายาเสพติดถูกส่งมาจากที่ไหน ใครเป็นผู้ส่ง ใช้บริษัทขนส่งอะไร อยู่ที่ไหน โดยการประสานข้อมูลกับทางสำนักงานใหญ่ของบริษัทขนส่งเอกชนนั้นเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ส่งยาเสพติด เพื่อวางแผนขอหมายค้น หมายจับ และจับกุมดำเนินคดีต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนบุคลากรที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการวางแผนเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เหมาะสมกับภารกิจที่รับผิดชอบโดยมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและการส่งเสริมให้บุคลากรมีการเจริญเติบโตก้าวหน้าในสายงานของตนเอง ในส่วนของการพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับบุคลากร ควรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรที่ชัดเจน มีการกำหนดวงรอบในการรับบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีที่เป็นแผนระยะยาวแบบเป็นระบบ

2.3 ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า งบประมาณที่ได้รับอุดหนุนจากรัฐบาล คือ เงินรางวัลนำจับ จะช่วยเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างมาก ฉะนั้นการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วได้รับเงินรางวัลที่เหมาะสมมีระบบการเบิกจ่ายที่งานและรวดเร็วจะช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้มากขึ้น

2.4 ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยี จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยมีความจำเป็นต่อการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างยิ่ง เครื่องมือบางอย่างมีราคาสูงหน่วยงานระดับบริหารควรจะทำให้เป็นเครื่องมือเปิดขึ้นมา เพื่อให้หน่วยงานระดับปฏิบัติมีสิทธิเข้าถึงและนำไปใช้งานได้ กรณีเครื่องมือเทคโนโลยีใดมีความล้าสมัยจำเป็นต้องมีเชี่ยวชาญเป็นผู้ดูแล ก็อาจจะจัดหาหน่วยงานระดับกลางในการดูแลเครื่องมือชิ้นนั้น และคอยสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่อยู่ในระดับรองลงมา

2.5 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ควรจัดการแบบ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย ควรจะมีลักษณะแบบบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานรูปแบบศูนย์ประสานงานกลาง ที่รวบรวมการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งในด้านการกำหนดแผนงานและนโยบาย รวมถึงแนวทางการประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน และระดับปฏิบัติ ควรกำหนดแนวทางหรือคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ที่แน่ชัด การกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานโดยมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรื่องการรองรับคดีของหน่วยงาน ซึ่งแต่ละคดีมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่มีความยุ่งยากซับซ้อนแตกต่างกันไป

2.6 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีกฎหมายเกี่ยวกับการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลหรือเฝ้าฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ได้ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ และควรมีกฎหมายบังคับให้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ให้บริการในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการจัดตั้งศูนย์ให้บริการและฐานข้อมูลผู้ใช้งานในประเทศ เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างภาครัฐและผู้ให้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นข้อกำหนดให้แพลตฟอร์มต่าง ๆ จำเป็นต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐอีกด้วย

2.7 ข้อเสนอแนะด้านการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแนวทางการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดประชุมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนผู้ให้บริการ ทั้งผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคม ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการสัญญาณโทรศัพท์ ผู้ให้บริการขนส่ง ธนาคาร และสถาบันการเงิน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเมื่อมีการประสานขอข้อมูลและการแจ้งเตือนหรือส่งสัญญาณ (Signal) ที่เกี่ยวกับการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อช่วยให้สามารถจัดการลบบโพสต์เหล่านั้นได้ทันที

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ผู้กระทำความผิดมีการอำพรางตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยรูปแบบการติดต่อ สื่อสารกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีลักษณะเป็นบุคคลนิรนาม (Anonymous) ทำให้เป็นช่องทางที่ คนร้ายใช้อำพรางตัวตนบนโลกอินเทอร์เน็ต ด้วยการใช้บัญชีอวตารปิดบังตัวตน เข้าไปโพสต์โฆษณา ยาเสพติดผ่านเว็บไซต์ โพสต์ข้อความบนเว็บบอร์ด หรือแพลตฟอร์ม สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ สร้างความน่าสนใจด้วยการแบ่งปันเรื่องราวประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด ในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา ไทยกล้า และชัยสิริ อังกระวรรณท์ (2563) ซึ่งพบว่ายาเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์มีการขายบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการใช้งาน ความเร็ว ความง่ายในการเข้าถึง อีกทั้งผู้ขายยาเสพติดยังมีการสร้างการรับรู้ว่ามียาเสพติดขายด้วย

ปัญหาและอุปสรรคด้านการสืบสวนเส้นทางการเงิน พบว่า ผู้ค้ายาเสพติดนิยมใช้ บัญชีม้า ในการโอนเงินเพื่อปิดบังอำพรางเส้นทางการเงินยังมีบัญชีม้าหลายแถมมากเท่าใด ขั้นตอนในการสืบสวนเส้นทางการเงินของเจ้าหน้าที่ก็มีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น และอีกวิธีการหนึ่ง คือ การซื้อขายโดยใช้สกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโตเคอร์เรนซี ผ่านระบบบล็อกเชน จะทำให้การสืบสวนติดตามเส้นทางการเงินกระทำได้ยากมากขึ้น กว่าการทำธุรกรรม ผ่านธนาคารปกติ เพราะต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ใน การสืบสวนหาร่องรอยที่มีรายละเอียดซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boehnke, Loupos & Gu (2023) ที่พบว่า ผู้ค้าบนแพลตฟอร์มดิจิทัลมีการชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันกระเป๋าเงินดิจิทัลเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ

เส้นทางเงิน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชัยยะ สุรารักษ์ (2562) ที่พบว่าบิทคอยน์ถูกใช้เป็นเครื่องมือทั้งทางตรงและทางอ้อมในการก่ออาชญากรรม

นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคด้านแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้า ยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ยังขาดความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ปัจจุบันมีหน่วยงานหลาย หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ แต่ละหน่วยต่างฝ่ายต่างดำเนินการสืบสวนปราบปรามในส่วนที่ หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยไม่มีการประสานการดำเนินการร่วมกันในรูปแบบบูรณาการ จึงทำให้การจัดการปัญหาการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ยังขาดทิศทางที่ชัดเจน ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร ส่งผลไปถึงการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับ การสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อีกทั้งการจัดสรรบุคลากรเข้าไปปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอและเกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีตามมา สอดคล้องกับ จักรี กันธิยะ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2563) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ยังขาดยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและขาดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามคดียาเสพติดในลักษณะองค์การอาชญากรรมข้ามชาติอย่างจริงจัง ด้านกฎหมายและการลงโทษซึ่งการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษยังขาดประสิทธิภาพและไม่มีการนำมาตราการมาใช้อย่างจริงจัง

จากผลการวิจัยข้อเสนอแนะแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด บนสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นการประยุกต์ใช้เทคนิคการสืบสวนคดียาเสพติดแบบทั่วไปรวมกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเมศวร์ กุมารบุญ (2561) ที่พบว่า อาชญากรไซเบอร์มีวิธีการหลบพ้นจาก การสืบสวนจับกุมทางดิจิทัลและวิธีการที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล เพื่อดำเนินคดีอาชญากรรมได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Horan and Saiedian (2021) ที่พบว่า ความท้าทายหลักใน การสืบสวนอาชญากรรมทางไซเบอร์ ประกอบด้วยความซับซ้อนทางเทคนิค อาชญากรทางไซเบอร์มักใช้เทคนิคและเครื่องมือที่ซับซ้อนในด้านการสืบสวนและการบังคับใช้กฎหมายเป็น เรื่องที่กระทำได้ยากและมีความท้าทายเป็นอย่างมาก

การใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ใช้ในการสืบสวน ปราบปราม ยาเสพติด สามารถนำเทคนิคนี้มาใช้ในการสืบสวนปราบปรามการค้ายาเสพติดบน สื่อสังคมออนไลน์ได้เช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ควรใช้เทคโนโลยีในการอำพรางตัวตนเข้าไปติดต่อกับ ผู้ค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการใช้เครื่องมือประเภท VPN เพื่ออำพราง IP Address และ การใช้เครื่องมือประเภท Emulator ในการอำพรางอุปกรณ์ของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีประเภท Social Monitoring ติดตามการกระทำความผิดบนสื่อสังคมออนไลน์ ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถทราบถึงพฤติกรรมของคนร้ายได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของจักรี กันธิยะ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2563) พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดในลักษณะองค์การอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยภาครัฐต้องมีแนวทางการพัฒนาในด้าน

นโยบายและยุทธศาสตร์โดยการพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์ให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ยาเสพติด ด้านกฎหมายและการลงโทษ

แนวทางการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นการร่วมมือกันแบบบูรณาการให้เกิดหน่วยงานที่เป็นศูนย์ประสานงานกลางในรูปแบบหน่วยงานเฉพาะกิจ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดทิศทาง และแนวทางนโยบายในการปฏิบัติงานที่เป็นทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปราบปรามผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ช่วยประสานข้อมูล กับหน่วยงานภาคเอกชน อาทิเช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการสัญญาณโทรศัพท์ ผู้ให้บริการขนส่ง ธนาคาร เป็นต้น และยังเป็นหน่วยงานกลางที่รวบรวมฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่มีความจำเป็นต่อการสืบค้นข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับนันทนทร์ นามประเสริฐ (2566) ที่พบว่า อาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีอุปสรรคด้านการประสานข้อมูล ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานได้ จึงควรมีหน่วยงานเฉพาะที่สามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกได้โดยตรง จะทำให้การสืบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ในปัจจุบันพบว่า กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยถึงรายกลางมีวิธีการจำหน่ายยาเสพติด ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และใช้สื่อสังคมออนไลน์อำพรางตัวตนในลักษณะบัญชีบุคคลนิรนาม (Anonymous) ด้วยการใช้บัญชีอวตารติดต่อกับผู้ซื้อที่ใช้งานบนสื่อสังคมออนไลน์ตามแพลตฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้ง่าย ซึ่งศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Demant and Bakken (2019) ที่พบข้อมูลว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดอาศัยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการค้ายาเสพติดและพบว่าส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่ซื้อขายยาเสพติดมาจากตลาดออนไลน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา ไทยกล้า (2565) พบว่า ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องมีการเชื่อมโยงโลกออนไลน์ และออฟไลน์เข้าด้วยกันนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sanden et al. (2022) ที่พบข้อมูลว่า มีการใช้สื่อสังคมในการซื้อขายยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนที่อายุน้อย เนื่องจากปัจจุบันมี สื่อสังคมออนไลน์หลายแพลตฟอร์ม ผู้ใช้จะเลือกใช้งานแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ คือ การสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์จำเป็นต้องอาศัยความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพ 1 แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

จากภาพที่ 1 แสดงว่า แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ควรเริ่มจากการตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด โดยแนวทางการสืบสวนประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ เส้นทางการเงิน และการขนส่งยาเสพติด ดังนี้

การสืบสวนข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ กรณีผู้ค้ายาเสพติดใช้บัญชีอวตารโพสต์ขายยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ จะใช้วิธีการสืบสวนจากแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) และตัวผู้ค้ายาเสพติด ตามลำดับ โดยเจ้าหน้าที่ควรบันทึกโพสต์หรือหน้าเพจที่พบการกระทำความผิดไว้แล้วติดต่อขอข้อมูลจากทางแพลตฟอร์ม ซึ่งแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีช่องทางสำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีผู้ใช้งานนั้น ประกอบด้วย IP Address ที่ใช้สมัคร อีเมลที่ใช้สมัคร หมายเลขโทรศัพท์ที่ใช้สมัคร IP Address ที่ใช้งาน เป็นต้น เมื่อทราบข้อมูล IP Address จากแพลตฟอร์มให้ประสานงานกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลของผู้ลงทะเบียนในการขอเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการสืบสวนหาตัวบุคคลผู้ใช้งานต้นทางที่โพสต์ขายยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

การสืบสวนเส้นทางการเงิน จะใช้วิธีการสืบสวนข้อมูลจากเส้นทางการเงินที่ผ่านบัญชีม้าที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการรับโอนเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ด้วยการประสานงานกับธนาคารเพื่อขอข้อมูล การทำธุรกรรมทางการเงินและข้อมูลการเปิดบัญชี รวมถึงภาพจากกล้องวงจรปิดในจุดที่มีการนำเงินออกไป เพื่อให้ทราบข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นตัวผู้ค้าเองหรือเป็นแค่ผู้รับจ้างมากตเงิน กรณีการนำสกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีมาใช้ในการซื้อขายยาเสพติด หากผู้ค้ายาเสพติดทำการแลกสกุลเงินดิจิทัลกลับมาเป็นเงิน การประสานงานกับผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัล เพื่อขอข้อมูลการทำธุรกรรมและข้อมูลผู้ที่ทำการแลกเงินก็จะทำให้ทราบถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

การขนส่งยาเสพติด จะใช้วิธีการสืบสวนจากปลายทางพัสดุกลับไปหาตัวผู้ส่งยาเสพติดต้นทาง ด้วยการประสานงานกับผู้ให้บริการขนส่ง เพื่อให้ทราบข้อมูลว่า ยาเสพติดถูกส่งมาจากที่ไหน ใช้บริษัทขนส่งอะไร ใครเป็นผู้ส่ง และอยู่ที่ไหน ก็จะทำให้ทราบถึงข้อมูลบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และการได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นการร่วมมือกันแบบบูรณาการให้เกิดหน่วยงานที่เป็นศูนย์ประสานงานกลางในรูปแบบหน่วยงานเฉพาะกิจ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดทิศทางและแนวทางนโยบายในการปฏิบัติงานที่เป็นทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปราบปรามผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ช่วยประสานข้อมูลกับหน่วยงานภาคเอกชน อาทิเช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการสัญญาณโทรศัพท์ ผู้ให้บริการขนส่ง ธนาคาร เป็นต้น และยังเป็นหน่วยงานกลางที่รวบรวมฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความจำเป็นต่อการสืบค้นข้อมูลของเจ้าหน้าที่

ดังนั้น การสืบสวนปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติด บนสื่อสังคมออนไลน์ จำเป็นต้องอาศัยความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เพื่อให้เข้าใจกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนร่วมกับการประสานข้อมูลกับหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ ตลอดเวลา ประกอบกับต้องอาศัยอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการทำงาน หากหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความสำคัญกับเรื่องบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ รวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ ช่วยส่งเสริมให้กระบวนการสืบสวนปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและข้อเสนอแนะ

แนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์พบปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านการอำพรางตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์ (2) ด้านการสืบสวนเส้นทางการเงิน (3) ด้านกฎหมาย (4) ด้านบุคลากร (5) ด้านงบประมาณ (6) ด้าน

เครื่องมือและอุปกรณ์ (7) ด้านการจัดการ (8) ด้านการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และเสนอแนวทางการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ คือ การใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีทำความเข้าใจกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนร่วมกับการประสานข้อมูลกับหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ จากนั้นจึงวางแผนจับกุมเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ และนำไปสู่การจับกุมเครือข่ายการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ มาดำเนินคดีตามกฎหมาย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านนโยบายและแผน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำนโยบายและแผนในเชิงปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมถึงนโยบายในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานและการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น ด้านกฎหมาย ควรมีการดำเนินการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นตัวแทนผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ด้านการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีการประชุมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นการสร้างความรับรู้และความเข้าใจระหว่างหน่วยงาน และด้านการบูรณาการหน่วยงานของรัฐ ควรจะมีจัดตั้งศูนย์บูรณาการหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่จำเป็นต่อการสืบสวนปราบปรามการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ด้านหน่วยงาน ควรกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการจัดทำแนวทาง/คู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านบุคลากร ควรดำเนินการจัดสรรจำนวนบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ และควรมีแผนการจัดหาบุคลากรเพื่อมาทดแทนตำแหน่งงานเดิมที่จะพ้นหน้าที่ออกไป มีแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรอย่างชัดเจนในรูปแบบสวัสดิการด้านเทคโนโลยี ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบเครื่องมือเปิด (Open source) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาพยานหลักฐานและปราบปรามการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบและแนวทางในการป้องกันปัญหาการค้ายาเสพติดยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งด้านมาตรการทางกฎหมาย นโยบาย หน่วยงาน และเทคโนโลยี รวมไปถึงแนวทางการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียและอันตรายที่จะเกิดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่นิยมใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความเสี่ยงจะพบกับการค้ายาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ไทยกล้า และชัยสิริ อังกระวรรณนท์. (2563). การตลาดและการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต. *วารสารสำนักงาน ป.ป.ส.*, 36(1), 28-37.
- กนิษฐา ไทยกล้า. (2565). *รายงานฉบับสมบูรณ์ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทย*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กนิษฐา ไทยกล้า. (2566). *การตลาดและการขายยาเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต ในปี พ.ศ. 2566*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิจชัยยะ สุรารักษ์. (2562). “บิตคอยน์”: สินทรัพย์ในยุคดิจิทัลกับการตกเป็นเครื่องมือประกอบอาชญากรรม. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 11(2), 10-17.
- นทนนท์ นามประเสริฐ. (2566). แนวทางการสืบสวนคดีฉ้อโกงออนไลน์: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น. *วารสารอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์*, 9(2), 33-52.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (2061). การส่งเสริมการศึกษาในวิชาอาชญากรรมไซเบอร์. *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์*, 4(2), 67-81.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. (ม.ป.ท.). สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2568, จาก <https://www.oncb.go.th/Home/PublishingImages/Pages/ITA/report/O13รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565.pdf>
- Boehnke, J., Loupos, P. & Gu, Y. (2023). Social drug dealing: how peer-to-peer fintech platforms have transformed illicit drug markets. *Annals of Operations Research*, 335, 645-663.
- Demant, J. & Bakken, S. (2019). Technology-facilitated drug dealing via social media in the Nordic countries. EMCDDA. Retrieved March 23, 2025, from https://www.euda.europa.eu/drugs-library/technology-facilitated-drug-dealing-social-media-nordic-countries_en
- Horan, C. & Saiedian, H. (2021). Cyber Crime Investigation: Landscape, Challenges, and Future Research Directions. *Journal of Cybersecurity and Privacy*, 1(4), 580-596.
- Mariam, D. C. & Florian, J. E. (2019). The Politics of Cybersecurity: Balancing Different Roles of the State. *StAntony's International Review*, 15(1), 37-57.
- van der Sanden, R., Wilkins, C., Rychert, M., & Barratt, M. J. (2022). Choice of social media platform or encrypted messaging app to buy and sell illegal drugs. *International Journal of Drug Policy*, 108, 103819.